

XXI-oji Jaunųjų mokslininkų psichologų konferencija

ŠIŲ LAIKŲ ŽMOGUS

2024 m. gegužės 10 d.

PRANEŠIMŲ SANTRAUKŲ LEIDINYS

Abstract book of the
21st Conference of Junior Researchers in Psychology
A PERSON OF OUR TIMES
May 10, 2024

VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA

ORGANIZACINIS KOMITETAS

| ORGANISATIONAL COMMITTEE

Pirmininkė | Chair: Rita Jakštienė

Nariai | Members: Greta Guogaitė,
Agnietė Kairytė, Momina Khalid Butt,
Justė Margevičienė, Dovilė Mikučionytė,
Miglė Rudytė.

Studentai | Students:

Rugilė Goštautaitė, Rūta Macijauskaitė,
Dalia Ustinavičiūtė, Gintarė Ušakovaitė.

LiPSA nariai | LiPSA members:

Evelina Laurynaitė, Silvija Žukaitė

KONFERENCIJOS MOKSLO KOMITETAS

| SCIENTIFIC COMMITTEE OF THE CONFERENCE

Pirmininkė | Chair: prof. dr. Roma Jusienė

Nariai | Members: prof. dr. Evaldas Kazlauskas,
prof. dr. Ilona Laurinaitytė, doc. dr. Antanas Kairys,
doc. dr. Greta Kaluževičiūtė-Moreton,
doc. dr. Jurgita Lazauskaitė-Zabielskė,
doc. dr. Paulina Želvienė, dr. Lauryna Rakickienė.

KONFERENCIJOS GLOBĖJA

| PATRON OF THE CONFERENCE

Prof. habil dr. Danutė Gailienė

KONFERENCIJOS ORGANIZATORIAI

| CONFERENCE ORGANISERS

Filosofijos
fakultetas

RĖMĖJAI

| SPONSORS

INFORMACINIS RĖMĖJAS

| INFORMATIONAL SPONSOR

Leidinio bibliografinė informacija pateikiama Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos Nacionalinės bibliografijos duomenų banke (NBDB).

<https://doi.org/10.15388/Proceedings.2024.43>

ISBN 978-609-07-1047-0 (Leidinio forma: Elektroninis - PDF)

Copyright © 2024 Authors. Published by Vilnius University Press. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution Licence, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited.

palankios, tačiau pernelyg ribojančios mitybos laikymąsi (Bratman, 1997). Tai gali turėti įvairių neigiamų pasekmių individo fiziniam, psichologiniam bei socialiniam funkcionavimui. Iki šiol nėra iki galo aišku, kokia yra šio reiškinių etiologija, nors pastebima, kad tam tikri asmenybės bruožai gali turėti sąsajų su ortoreksija (McGovern et al., 2021). Vienas iš galimų asmenybės bruožų, susijusių su šiuo reiškiniu – narcisizmas. Visgi nėra iki galo atsakyta, kaip atskiri šio reiškinių komponentai siejasi su narcisizmu, tad šiuo tyrimu siekta nustatyti perdėto polinkio į sveiką mitybą sąsajas su narcisizmu (Oberle et al., 2017).

Metodai. Internetinės apklausos būdu vykdomame tyrime dalyvavo 279 jauni suaugusieji (209 moterys, 70 vyrų) nuo 18 iki 40 metų (amžiaus vidurkis 25,33, SN=5,698). Instrumentai: valgymo įpročių klausimynas (EHQ) (Gleaves et al., 2013), narcistinės asmenybės inventorių (NPI-40) (Raskin & Hall, 1979).

Rezultatai. Atlikus logistinę regresinę analizę nustatytas ryšys tarp bendro perdėto polinkio į sveiką mitybą ir narcisizmo bei aukštesnio turimų žinių apie sveiką mitybą vertinimo ir labiau išreikšto narcisizmo. Tai gali reikšti, jog labiau narcistiški asmenys siekia įtvirtinti savivertę laikydamiesi itin ribojančios mitybos, pasitikėjimą savimi, pasididžiavimą, demonstratyvumą atskleidžiami per aukštesnį savo žinių apie sveiką mitybą vertinimą. Skirtingai nei Oberle ir kiti (2017), nenustatyta, kad kiti du ortoreksijos komponentai – psichosocialinės problemos dėl perdėto polinkio į sveiką mitybą ir teigiamų jausmų patyrimas laikantis sveikos mitybos – sietųsi su narcisizmu. Toks rezultatų neatitikimas atspindi poreikį ir toliau nagrinėti ortoreksiją, ieškant paaiškinančių jos vystymąsi veiksnių.

Išvados. Didesnis jaunų suaugusiųjų narcisizmo išreikštumas susijęs su didesniu bendru perdėtu polinkiu į sveiką mitybą ir vienu iš jo komponentų – aukštesniu savo turimų žinių apie sveiką mitybą vertinimu. Narcisizmo ir perdėto polinkio į sveiką mitybą komponentų – psichosocialinių problemų dėl perdėto polinkio į sveiką mitybą ir teigiamų jausmų patyrimu laikantis sveikos mitybos – sąsajos nenustatytos.

Darbo vadovas prof. dr. Aidas Perminas, Vytauto Didžiojo universitetas.

Raktiniai žodžiai: Narcisizmas, perdėtas polinkis, sveika mityba, ortoreksija, jauni suaugusieji.

KAIP PAAUGLIAI VERTINA DALYVAVIMĄ TYRIME APIE TRAUMINES PATIRTIS BEI STRESO REAKCIJAS?

Augustė Lygytė

Vilniaus universitetas, Psichologijos institutas, Psichotraumatologijos centras

Įvadas. Daugėjant tyrimų, nagrinėjančių psichologinius sunkumus vaikų ir paauglių imtyse, vis daugiau keliama klausimų apie tokių tyrimų poveikį paauglių savijautai. Viena vertus, gaunama vertinga informacija apie įvairių sutrikimų ypatumus ir gydymo galimybes (Norcross & Wampold, 2019), kita vertus kyla klausimų, kaip paaugliai vertina dalyvavimą tokiuose tyrimuose, ar tokie tyrimai gali sukelti neigiamų pasekmių. Atlikti tyrimai rodo, kad paaugliai bendrai teigiamai vertina dalyvavimą tyrimuose, kur yra klausiama apie potencialiai trauminius įvykius (Andriessen et al., 2022; Crane & Broome, 2017). Tačiau svarbu dalyvių požiūrį išsiaiškinti skirtinguose kultūriniuose kontekstuose. Tyrimo tikslas – išsiaiškinti „Stresas ir atsparumas paauglystėje“ (STAR-A) tyrimo dalyvių dalyvavimo tyrime patirtis, jų sąsajas su trauminėmis patirtimis bei trauminio streso reakcijomis. Šis darbas yra Vilniaus universiteto Psichologijos instituto Psichotraumatologijos centro projekto dalis.

Metodika. Tyrime dalyvavo 133 paaugliai (53,4 % merginos; $M = 15,47$, $SD = 1,07$). Dalyvavimo tyrime patirtys (teigiamas tyrimo vertinimas bei pasitikėjimas/informacija) vertintos naudojant Dalyvavimo tyrime klausimyną vaikams (RRPQ-C; Kassam-Adams & Newman, 2002). Taip pat naudotas Vaikų ir paauglių traumos klausimyno potencialiai traumuojančių įvykių sąrašas (CATS; Sachser et al., 2017) bei Tarptautinio traumos klausimyno vaikų ir paauglių versija (ITQ-CA; Kazlauskas et al., 2020), kuriuo įvertinti potrauminio streso sutrikimo (PTSS) bei sutrikusios saviorganizacijos simptomai (DSO).

Rezultatai. Gautos reikšmingos sąsajos tarp PTSS ir DSO simptomų ir paauglių dalyvavimo tyrime vertinimo. Nustatyta, kad PTSS simptomai, tokie kaip pasikartojantis trauminės patirties išgyvenimas dabartyje ($r = -0,20$, $p < 0,05$) bei funkcionavimo sutrikimai ($r = -0,19$, $p < 0,05$), kartu su sutrikusios saviorganizacijos simptomais (DSO; būtent sutrikusia afektų reguliacija ($r = -0,18$, $p < 0,05$)) nestipriai neigiamai siejasi su teigiamu tyrimo vertinimu.

Išvados. Tyrimo rezultatai rodo, jog kai kurie PTSS, DSO simptomai gali turėti sąsajų su dalyvavimo tyrime vertinimu, tačiau tai nesukelia stiprių neigiamų išgyvenimų paaugliams.

Raktiniai žodžiai: tyrimų etika, potencialiai trauminiai įvykiai, potrauminis stresas paauglystėje.

NUSIKALSTAMO ELGESIO RIZIKOS VERTINIMO SVARBA NUTEISTOJO RESOCIALIZACIJOS PROCESU: PRAKTINĖS ĮŽVALGOS

Agnė Lotuzytė

Lietuvos kalėjimų tarnyba

Nusikalstamo elgesio rizikos vertinimas yra vienas pirmųjų ir esminių laisvės atėmimo bausmę atliekančių asmenų resocializacijos proceso žingsnių. Remiantis Rizikos-Poreikio-Atliepiamumo (angl. Risk-Need-Responsivity) principais, nusikalstamo elgesio rizikos vertinimas padeda numatyti asmens resocializacijos proceso intensyvumą ir individualizuoti pagalbos teikimą laisvės atėmimo bausmės metu (Andrews & Bonta, 2010). Lietuvoje šiuo metu yra aprobuoti 8 nusikalstamo elgesio rizikos vertinimo instrumentai, o per 2023 m. Lietuvos kalėjimuose, skirtingų instrumentų pagalba buvo atlikti 5743 nusikalstamo elgesio rizikos vertinimai. Mokslinių tyrimų rezultatai atskleidžia pakankamai geras Lietuvoje taikomų nusikalstamo elgesio rizikos vertinimo instrumentų psichometrinės charakteristikas (Čėsnienė & Klimukienė, 2014; Ustinavičiūtė et al., 2010; Žukauskienė et al., 2010). Dažnu atveju, sprendžiant tam tikrus klausimus dėl nuteistojo bausmės atlikimo sąlygų, teisinės padėties pokyčių, svarbiu sprendimo priėmimo kriterijumi tampa nusikalstamo elgesio rizikos lygis bei pažanga mažinant riziką nusikalsti ateityje. Todėl labai svarbu užtikrinti tinkamą nusikalstamo elgesio rizikos vertinimą atliekančių specialistų parengimą, metodinės pagalbos teikimą šiai specialistų grupei bei užtikrinti aukštą atliekamų vertinimų kokybę. Todėl šio pranešimo tikslas – pristatyti Lietuvos kalėjimuose atliekamų nusikalstamo elgesio rizikos vertinimų svarbą nuteistųjų resocializacijos procesui, mokslinių tyrimų perspektyvas bei atliekamų vertinimų turinio kokybės užtikrinimo galimybes Lietuvos kalėjimuose.

Raktiniai žodžiai: vertinimas, nuteistieji, resocializacija.